

Александър Бонев
(1939 - 2002)

Александър Георгиев Бонев е роден на 7 август 1939 г. в София. През 1969 г. завършва история със специалност „Археология“ в СУ „Св. Климент Охридски“. Творческият му път като археолог започва в Окръжен исторически музей - Габрово, където работи до 1973 г., когато започва работа в секция „Праистория“ при АИМ-БАН. През 1978 г. защитава дисертация на тема „Късната бронзова епоха в българските земи (по археологически данни)“. От създаването на секция „Тракийска археология“ до смъртта си работи в нея последователно като научен сътрудник (1979) и старши научен сътрудник II ст. (1989). От 1989 до 1998 година е научен секретар на АИМ-БАН. В различни периоди е член на Научния съвет на АИМ-БАН, както и на Специализирания съвет по стара и средновековна история, археология и етнография.

Археологическите си проучвания Александър Бонев започва с участието в екипите, проучващи праисторическите обекти при Овчарово, Дългопол и Дуранкулак. Самостоятелната му работа на терен е свързана предимно със Северозападна България. Повече от десетилетие продължава изключително успешното му сътрудничество с Музея в Монтана и по-специално с Георги Александров. Плод на това сътрудничество са разкопките на праисторическото селище и тракийски култов център в м. Багачина при Сталийска махала - Багачина - селище от късната каменно-медна епоха и тракийски култов център (III-I хил. пр. Хр.). Монтана, 1996. Проучванията на този изключителен обект се превърнаха в смисъла на последните години от живота му. Не случайно последната му воля бе урната с тленните му останки да бъде положена там! Извън теренната работа в Северозападна България Александър Бонев ръково-

ди, в различни периоди, разкопките на обект „Кайменска чука“ до Благоевград, с.м. Дъбене, Карловско, с.м. Дядово, Новозагорско и др.

Научните търсения на Александър Бонев са свързани предимно с тракийската култура. Автор е на три монографични изследвания и на над 60 студии и статии, публикувани в реномирани издания в България и в чужбина. Основните теми, по които той успешно работи, са концентрирани в няколко основни групи: раннотракийската култура през късната бронзова и ранножелязната епохи - *Тракия и Егейският свят през втората половина на II хил. пр. Хр. (Разкопки и проучвания, 20) София, 1988*; трако-микенски контакти - *Културният хоризонт Микена - Вълчитрън - Бородино. - Векове, 1990, 1, 5-16*; култови центрове и религиозен живот на траките - *Някои археологически паметници от тракийските земи, свързани с астралните култове през праисторическите епохи. - Интердисциплинарни изследвания, 18, 1991, 161-164*. Значими са и приносите му в изследването на Вълчитрънското сакровище (*The Gold Treasure from Vulchitrun Village. - In: Prehistoric Bulgaria. Wisconsin, 1995, 277-291*) и Културата с инкрустирана керамика по Долния Дунав (*Проучване на културата с инкрустирана керамика по Долния Дунав. - Годишник на Департамент Археология - НБУ, 2-3, 1996, 193-215*).

Смисълът на научните търсения на Александър Бонев беше Ранна Тракия. До последния си дъх той работи върху редакцията на монографично изследване, посветено на тази тема. Книгата *Ранна Тракия. Формиране на тракийската култура - края на второто - начало на първото хилядолетие пр. Хр. (Разкопки и проучвания, 31) София, 2003*, плод на дългогодишните му проучвания, представлява синтез на вижданията му за ранната история на траките, връзките им със съседните култури и цивилизации, за мястото на тракийския етнос в европейската история от втората половина на II и I хил. пр. Хр.

Освен като блестящ учен, Александър Бонев ще остане в паметта на колегите и приятелите си като трудолюбив, изключително остроумен и весел човек, готов винаги да помогне със съвет, идеи и работа. Такъв ще остане в сърцата ни!

Поклон пред паметта му!

Стефан Александров

ПОДБРАНА БИБЛИОГРАФИЯ

Тракия и Егейският свят през втората половина на II хилядолетие пр. н. е. (Разкопки и проучвания, 20). София, 1988.

Багачина - селище от късната каменно-медна епоха и тракийски култов център (III-I хил. пр. Хр.). Монтана, 1996.

Ранна Тракия. Формиране на тракийската култура - края на второто началото на първото хилядолетие пр. Хр. (Разкопки и проучвания, 31). София, 2003.

Глинени модели на култови стълбове от две селищни могили в Търговишки окръг. - Археология, 1976, 1, 24-34.

- Глинени модели за украса от Търговишко. - Векове, 1977, 2, 51-56.
- Състояние на проучването на златното съкровище от Вълчитрън. - Археология, 1977, 4, 11-19.
- Егейската цивилизация и Европа през втората половина на II хилядолетие пр. н. е. (Някои общи положения от проблема за техните взаимоотношения). - *Thracia antiqua*, 3, 1978, 108-122.
- Тракия и Троя в края на късната бронзова и началото на ранната желязна епоха. - В: Тракия и Троя. Каталог на изложбата. София, 1982, 63-64.
- Тракийските земи и формациите Троя VI и Троя VII (обща характеристика на взаимните връзки). - Векове, 1983, 2, 22-31.
- Някои проблеми на златното съкровище от Вълчитрън. - Археология, 1983, 1-2, 44-50.
- По въпроса за т.нар. микенско наследство в Тракия. - Векове, 1987, 6, 16-22.
- Културният хоризонт Микена-Вълчитрън-Бородино. - Векове, 1990, 1, 5-16.
- Някои археологически паметници от тракийските земи, свързани с астралните култове през праисторическата епоха. - *Интердисциплинарни изследвания*, 18, 1991, 161-164.
- Колективна находка от глинени съдове от ранножелязната епоха от Лом. - *Минало*, 1994, 3, 83-86.
- По въпроса за т.нар. „Голяма колесница“ от с. Дупля, Банатска област. - Археология, 1996, 4, 43-47.
- Проучванията на културата с инкрустирана керамика по Долни Дунав (общ историографски преглед). - *Годишник на Департамент Археология - НБУ*, 2-3, 1996, 193-215.
- Един воден път в древността (кр. на II-нач. на I хилядолетие пр. Хр.). - *Старини*, 1999, 1, 17-21.
- Тракийска керамика от средновековния град край Никопол. - Археология, 1999, 3-4, 1-8.
- Датировка на златното съкровище от Вълчитрън (16 години по-късно). - Археология, 3-4, 2000, 1-4.
- Некоторые проблемы фрако-микенских отношений. - In: *Actes du II-eme congrès internationale de thracologie*, Bucuresti, 1980, 127-131.
- Sur le probleme des survivances égéennes dans la culture des Thraces. - In: *Dritter international thracologischer Kongress*, 2. Sofia, 1984, 33-37.
- Datierung des Goldschatz von Valciträn. - *Studia Prehistorica*, 7, 1984, 164-178.
- The gold treasure from Vulchitran village. - In: *Prehistoricae Bulgaria (Monographs in World Archaeology, 22)*. Washington Wisconsin, 1995, 277-291.
- Die Spätbronzezeit in der bulgarischen Gebieten. - In: *Repertoire of Prehistoric Research Project*, 1996, 2-4, 323-338.
- Some Problems concerning the Vulchitran gold treasure. - *Archaeology in Bulgaria*, 1997, 1, 52-56.
- The use of fire in cult rites (in the region of Montana). - *Thracia*, 13, 2000, 15-20.
- The LBA cremation graveyard of Orsoya. - In: *Repertoire of Prehistoric Research Project*, 2000, 3-32.